

*Mange grønlandske husmødre har så travl en hverdag,
at de større børn må hjælpe til med at passe de mindre søskende.*

Foto: W. Lüthy

EN EFTERÅRSDAG I JULIANEHÅB

Af radiochef *Frederik Nielsen*

Det er en af de stille morgener, som er så velgørende at vågne op til. Man går hen til vinduet for at kigge ud, det er en god gammel vane. Den sidste rest af den lette nattefrost er solen i gang med at bortvejre, duggen på græsstråene glimter i solen. Endnu er græsset grønt, men grønnest er de indhegnede haver foran husene, hvor roer og kartofler endnu ikke er gravet op. Det er vist snart på tide at gøre det.

Man kan ikke lade være med at tænke på, at en stor del af Grønland, det nordligere, allerede er dækket af sne, og at søer og elve er frostbundne. Men til de mildere strøg i nærheden af Kap Farvel er vinteren endnu ikke kommet, og det kan vare længe endnu, før den rigtig indfinder sig. Vi ved i hvert fald, at vinterens første isslag og sne vil blive smeltet og bortblæst af de stærke, varme føhnvinde, som kan optræde med stor voldsomhed i det sene efterår.

Vi kigger altså ud af vinduet. Elven, som kommer fra den store sø øst for byen, løber hyggeligt midt i byen, forbi kirken, breder sig ud til en kanal med sten-sætningerne mellem byens to torve. Ude i fjorden ligger fiskerbådene, som tog af sted i de tidlige morgentimer.

Lastbilerne kører frem og tilbage mellem den tekniske organisations entreprenørplads og de forskellige byggepladser. Det gælder om at lukke nybygningerne inden vinterens komme, og derfor begynder arbejdet meget tidlig om morgenen. Detonationerne fra sprængningerne ved nye vejanlæg har allerede ladet sig høre. Der er endnu ikke ret mange mennesker på vejene. De fleste af dem, der er ude, går fra eller til bagerbutikken. Morgenbrødet skal man selv hente.

Henimod klokken 8 bliver det livligere på vejene. Det er skolebørnene, der går til dagens undervisning. Når koloniklokken ringer, er klokken 8; enten lidt for tidligt eller lidt for sent følger skoleklokken efter. Skolebørnene ordner sig i rækker foran døren til den gule skolebygning og marcherer ind. Efter morgen-

Det idylliske Julianehåb set fra en fjeldtop.

Foto: Chr. Vibe

sangen styrter nogle af dem ud og fordeler sig i andre skolebygninger. Længst borte mod øst ved Storsøen ligger byens nyeste skolebygning. Der går efter- og husmoderskoleelever. Eleverne bor på skolen. Efter morgenmaden spadserer de uden for skolen og venter på, at skoleklokken kalder dem ind til morgensang og derefter til undervisning og det praktiske arbejde. Optaget af skoleelevernes færden har vi ikke rigtig lagt mærke til andre, der går eller cykler til deres arbejde: Arbejdere, der lige har været hjemme til morgenmad, kontorfolk og butikspersonale, der skal begynde dagens arbejde.

Noget senere ser man folk bevæge sig opad „præstebakken“ forbi præsteboligen. De skal enten på sygehuset til konsultation eller til telegrafstationen, som begge ligger i nærheden af radiofjeldet nord for byen. Tæt derved, på en dalsænkning fra fjeldet til stranden, ligger også kirkegården. Fra alle kanter går husmødre til butikken for at gøre dagens indkøb, og derfra til grøntsagsbutikken, hvor man kan købe grøntsager og frugter, kartofler, mineralvande og øl. På en plads foran, hvor kommunens flag vajer på en høj flagstang, hvor der også er opstillet gamle kanoner

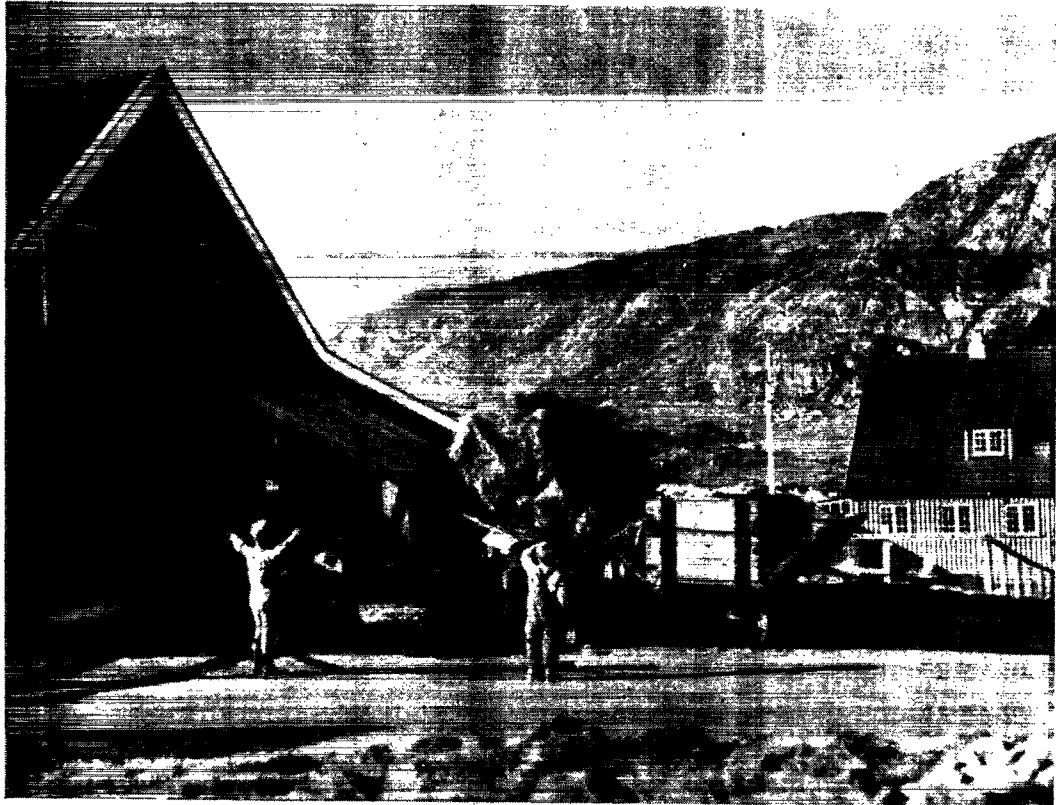

*Grønlandske skolebørn på vej hjem fra dagens arbejde,
glade og tilfredse i efterårets lunende solskin.*

Foto: Chr. Vibe

fra kolonitiden, har efterhånden samlet sig en anselig mængde mennesker, hovedsagelig husmødre. De venter på, at fiskerbådene skal lægge til, for at købe torsk, rødfisk og helleflynder. Der er dog livligst på havnen om vinteren, når både og kajaker kommer med alke, og om foråret, når fangerne kommer med sælkød. Det sker også, at der kommer bønder fra fjordene i motorbåde for at sælge lammekød og måske også oksekød og roer. (Hønseæg sælges mest til de faste aftagere, og mælk kan desværre ikke afhændes på grund af vanskelige transportforhold). Hvis man vil have kød til middagsmad, kan det hentes fra opbevaringsboksene i Handelens frysehus eller købes direkte fra lageret. Det er hvalkød fra hvalfangestationen ved Tovkussaq, lammekød fra fabrikken i Narssaq og okse-, kalve- og svinekød fra Danmark. Takket være det nye frysehus er julianehåberne heldigere stillet end de fleste byer i Grønland, men det benyttes dog først og fremmest til opbevaring af frosne fiskeriprodukter beregnet til eksport.

Omkring pladsen ligger en hel del kajaker og vidner om, at kajakfangsten stadig eksisterer på stedet. De fleste sæler fanges om foråret og i begyndelsen af

Et sikkert tegn på sensommer og efterår er det, når høet bjerges i hus.

Foto: C. A. Jørgensen

sommeren, men der drives også fiskeri fra kajak, ikke mindst om vinteren, og da oftest kun til husbehov.

Fra dette handelstov går vi over „den hvide bro“ til det andet torv, et smukt anlæg med springvand. Springvandet kaldes „mindebrønden“, fordi der på sten-sætningen rundt omkring er indskrevet navnene på nogle af de mænd, der har haft størst betydning for Grønlands udvikling. Omkring torvet ligger byens gamle maleriske bygninger. Vi besøger det lille rådhus, hvor kærnerkontoret og kommunalbestyrelsens mødesal (som tillige fungerer som retssal) findes. Derfra går vi over til handelskontoret, den gamle kolonibestyrerbolig, en smuk bygning fra den gamle tid.

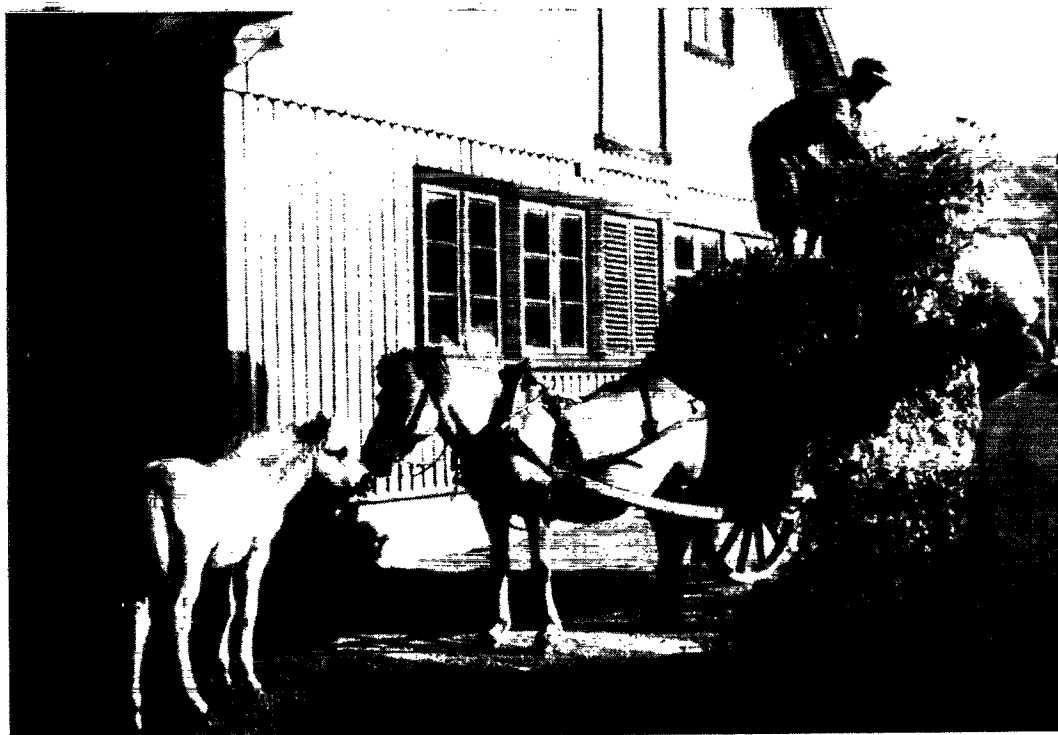
Vi kunne have fortsat byturen gennem en tæt bebyggelse, hvortil vi skal over en fjeldryg, og vi kunne have gjort følgeskab med husmødre på vej hjem belæsset med formiddagens indkøb i butikkerne og på torvet. Men i dag vil vi ned til

De mindste hjælper til efter bedste evne.

havnepladsen for at høre om eventuelle rejselejligheder til udstederne. Der ligger de smukke stenpakhuse, men mest dominerende er det nye, store pakhus i moderne stil. Ved kajen ligger et par skonnerter og laster eller losser, bilerne kører ud og ind, og ind imellem smutter gaffeltrucks. Der er lige kommet en motorbåd fra Narssaq, som skal af sted igen med det samme. Så hyler brandsirenen. Det er dog ikke brandalarm; den forkynner bare, at klokken er 12. Vejene fyldes med arbejdere, kontor- og butikspersonale og skolebørn, der skal hjem for at spise.

Om eftermiddagen går vi atter ned ad vejen. I stedet for at tage vejen over „Vatikanbakken“ tager vi strandvejen ved bugten, forbi olie- og benzindepotet og husker, at rygning er forbudt. Overtræder man forbudet, bliver man noteret af politiet. Vi passerer bådeværftet og derefter kuldepotet. Yderst på næsset ligger det nye fiskerianlæg med lokaler til filettering, saltning og tørring. Fiskerbådene ligger ved kajen, og derfra transporteres fangsten af torsk, rødfisk og helleflynder

*Også de tørrede pilekviste skal bringes i hus i løbet af efteråret,
inden sneen kommer.*

Foto: Johs. Grøntved

ind i bygningen, hvor der hersker travlhed; i den bedste fiskeriperiode arbejdes der langt ud på natten, og den blå fiskebil transporterer de færdigbehandlede fileter til fryseriet.

Vi fortsætter vor vandring over en fjeldkam til den ny bydel, som i de sidste år er vokset op ved foden af „Peters Bakke“. På en lavning yderst mod fjorden er der gjort forberedelser til bygning af et stort sygehus, hvis opførelse venter på bevillingen af nødvendige pengemidler. På hjemvejen passerer vi fodboldpladsen, en lille ret primitiv grusbane, smukt beliggende på en dal med idylliske tilskuerpladser på fjeldskråningen. Ikke langt derfra ligger Dronning Ingrid's børnehave og børnesanatoriet. Igennem den tætbyggede bydel tager vi en tur til vandsøen, hvorfra sommervandforsyningen kommer gennem rør anlæg. Nu er det efterår, og nattefrosten er kommet; derfor har myndighederne meddelt, at vandrørerne kun er åbne nogle timer om dagen, og at det ikke varer længe, før vandforsyningen er lukket for vinteren. Vi står på en fjeldtinde ved vandsøen og ser mod Storsøen, hvor vandbilerne skal til at hente vand om et par dage.

Der er atter liv på vejene. Det er skolebørnene, de yngste klasser, der efter endt undervisning stormer hjem. Man ser bærplukkere og kvinder med brændsel på ryggen komme fra skråningerne ved Storsøen. Der er jo pil og lyng nok at hente. Røg fra skorstenene lader ane, at aftenmaden tilberedes. Koloniklokken ringer og forkynner, at klokken er 17, den normale arbejdstids ophør. Men nogle steder fortsætter arbejdet til klokken 18, for det gælder om at benytte den gode årstid.

Efterhånden tændes lysene i hele byen, også gadelygterne. For en halv snes år siden gik man og famlede sig frem i mørke, men den tid er forlængst forbi. Byens elværk leverer strøm hele døgnet rundt ikke alene til belysning, men også til varme og kraft. Vejene fyldes med ungdom. En del af den skal til aftenskole, og ovre i forsamlingshuset skal der enten være foreningsmøde, filmsforestilling eller bal.

Henimod natten tømmes vejene for den spadserende ungdom, og tilsidst bliver nattevagten alene tilbage.